

Sygn. akt II UZ 41/13

POSTANOWIENIE

Dnia 22 sierpnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Gudowska (przewodniczący)

SSN Halina Kiriło (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku Z. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 22 sierpnia 2013 r.,
zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 13 lutego 2013 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 13 lutego 2013 r. odrzucił skargę kasacyjną Z. S. od wyroku tego Sądu z dnia 26 września 2012 r.

W uzasadnieniu postanowienia wskazano, iż skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 10.000 zł. W niniejszym przypadku, na wezwanie Sądu, pełnomocnik ubezpieczonego w piśmie procesowym z dnia 8 lutego 2013 r. określił zaś wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 6.000 zł. Z tych powodów skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu.

Na powyższe postanowienie ubezpieczony wniósł zażalenie, domagając się uchylenia zaskarżonego orzeczenia.

Motywuując swoje stanowisko żalący się podniósł, że wartość przedmiotu zaskarżenia wskazana w piśmie procesowym z dnia 8 lutego 2013 r. jest wartością hipotetyczną „a nie wartością sztywnie określoną”. W niniejszej sprawie ubezpieczony dochodzi bowiem podwyższenia emerytury o miesięczną kwotę, która nie jest mu dokładnie znana i z tego powodu jednoznacznie określenie wartości przedmiotu sporu (zaskarżenia) nie jest możliwe. W związku z tym, że ubezpieczony w razie uwzględnienia jego roszczeń będzie domagał się wyrównania świadczenia za 3 lata wstecz, wartość przedmiotu zaskarżenia jest trudna do wskazania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Analizę prawidłowości zaskarżonego postanowienia rozpocząć wypada od przytoczenia treści art. 398² § 1 k.p.c., zgodnie z którym skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Przepis art. 476 § 2 i 3 k.p.c. wyjaśnia ustawowe pojęcia spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, stanowiąc w § 2 pkt 2, iż należą do nich między innymi sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych, dotyczących emerytur i rent. Zakres rozpoznania i orzeczenia (przedmiot sporu) w tych sprawach wyznaczony jest zatem w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego zaskarżonej do sądu ubezpieczeń społecznych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNAPiUS 2000, nr 15, poz. 601), a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego, określonego zakresem odwołania od decyzji organu rentowego do sądu (por. postanowienie z dnia 11 kwietnia 2006

r., II UZ 1/06, niepublikowane). Oznacza to, że roszczenie niebędące przedmiotem decyzji organu rentowego oraz rozpoznania sądu nie może podlegać uwzględnieniu przy ocenie dopuszczalności skargi kasacyjnej ani stanowić podstawy określenia wartości przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2001 r., II UZ 25/01, niepublikowane oraz z dnia 8 lutego 2002 r., II UKN 45/01, OSNP 2003 nr 22, poz. 553).

Prawdą jest, że Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 18 października 2012 r., III UZP 3/12 (OSNP 2013/9-10/112) stwierdził, iż w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, której przedmiotem jest zmiana wysokości świadczenia powtarzającego się, wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 398² § 1 zdanie pierwsze i drugie k.p.c.) ustala się na podstawie art. 22 k.p.c. w odniesieniu do świadczeń przyszłych, a w odniesieniu do świadczeń zaległych - na podstawie art. 19 § 1 k.p.c. W razie dochodzenia świadczeń przyszłych i zaległych stosuje się art. 21 k.p.c. Wypada jednak podkreślić, że uchwała ta wskazuje jedynie, jak należy obliczyć wartość przedmiotu zaskarżenia zgodnie z obowiązującymi przepisami. Oznaczenie samej wartości przedmiotu zaskarżenia leży w gestii strony wnoszącej środek zaskarżenia i podlega kontroli sądowej jako jedna z przesłanek dopuszczalności tegoż środka. Trzeba bowiem pamiętać, że wartość przedmiotu zaskarżenia określona przez wnoszącego skargę kasacyjną z naruszeniem reguł wynikających z art. 19-24 k.p.c. nie jest wiążąca dla oceny dopuszczalności skargi i podlega sprawdzeniu, zarówno przez sąd drugiej instancji, jak i przez Sąd Najwyższy (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2011 r., III UZ 1/11, LEX nr 846597; z dnia 3 marca 2011 r., II UZ 6/11, LEX nr 846583; z dnia 6 kwietnia 2007 r., II PZ 12/07, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 169; z dnia 2 kwietnia 1998 r., II UZ 24/98, OSNP 1999, nr 8, poz. 291). Podobnie stwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 lutego 2002 r., I PKN 305/01 (OSNP 2004, nr 4, poz. 65) zauważając, że wartość przedmiotu zaskarżenia oznaczona przez pełnomocnika powodów w uzupełnieniu braków formalnych kasacji (aktualnie skargi kasacyjnej) podlega kontroli i sprawdzeniu na podstawie art. 25 k.p.c. według reguł określonych w art. 19-24 k.p.c. Przepis art. 398² k.p.c. (uprzednio art. 393 pkt 1 k.p.c.) ma wszak charakter bezwzględny i wyklucza dowolność stron przy oznaczeniu wartości przedmiotu zaskarżenia tylko w celu uzyskania dostępu do

trzeciej instancji (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 1997 r., I CKN 46/97, OSNC 1997 nr 11, poz. 180 i postanowienie z dnia 18 października 2000 r., II UZ 124/00, OSNAPiUS 2002, nr 12, poz. 294). W judykaturze przyjmuje się również, że obowiązek oznaczenia w postępowaniu kasacyjnym wartości przedmiotu zaskarżenia nie może ograniczać się jedynie do wskazania kwoty przekraczającej kwotę decydującą o dopuszczalności skargi, lecz powinien być rozumiany jako zobowiązanie do wykazania podstaw, na których opiera się wyliczenie, adekwatnych do przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2010 r., I UK 289/09, LEX nr 577827; z dnia 6 października 2009 r., II UZ 32/09, LEX nr 574543; z dnia 13 maja 2005 r., I UZ 23/05, OSNP 2005, nr 24, poz. 399; z dnia 13 maja 2005 r., II UZ 25/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 383). Określenie, na wezwanie sądu o uzupełnienie braków skargi kasacyjnej, wartości przedmiotu zaskarżenia w sposób arbitralny i dowolny, bez wykazania, że wartość ta znajduje potwierdzenie w regulacjach prawnych mających zastosowanie w sprawie, nie odpowiada przedstawionym wymaganiom (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2002 r., II UKN 759/00, LEX nr 558320).

W niniejszej sprawie pełnomocnik ubezpieczonego oznaczył wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego na kwotę 6.000 zł. Wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego nie można utożsamiać z wartością przedmiotu sporu. Związek między tymi dwoma pojęciami polega jedynie na tym, że wartość przedmiotu zaskarżenia nie może przekraczać wartości przedmiotu sporu ani wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym (chyba że nastąpiło rozszerzenie powództwa), może być jednak od nich niższa (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 2002 r., II UZ 11/02, Prok. i Pr.-wkł. 2002, nr 11, poz. 45). Skoro zatem strona skarżąca oznaczyła wartość przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego na kwotę niższą od 10.000 zł, to znaczy, iż w takiej właśnie części skarży wyrok Sądu drugiej instancji. Decyzja strony o zakresie zaskarżenia niekorzystnego dla niej rozstrzygnięcia nie podlega weryfikacji sądowej w kierunku samowolnego rozszerzenia owego zakresu do poziomu implikującego dopuszczalność środka zaskarżenia. Tak określona przez autora skargi kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia czyni zaś niniejszą skargę niedopuszczalną.

Wobec trafności postanowienia Sądu Apelacyjnego, z mocy art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 1 i 3 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.